

Volgens sommige critici gaat het slecht met de Amerikaanse tegencultuur. De ruimte voor alternatieven in levensstijl en politiek zou kleiner worden. Of het waar is? De groeiende populariteit van de alternatieve, feministische muziek van Dar Williams en Ani Difrancò geeft in ieder geval aan dat er ruimte is voor muziek die uit het hart komt, intelligent is en niet door grote platenmaatschappijen gecontroleerd wordt. Natuurlijk, er zijn wel meer feministische vrouwen met een gitaar in de hedendaagse folkmusic-scene. Maar Williams en Difrancò vallen op omdat ze het genre van de hedendaagse alternatieve folk een nieuw gezicht geven. En veel succes hebben zonder hun ziel te verkopen. Dar Williams heeft een verleden als theaterschrijver en dat is te merken. Haar liedjes zijn eigenlijk korte verhalen of kleine toneelstukken waarin verschillende karakters een rol spelen. Williams heeft hersenen en een uitstraling die daarbij hoort – intellectueel, scherp, subtiel. Ze heeft wel wat van Leonard Cohen in zijn vroege jaren, behalve dat ze minder rookt en drinkt en dat vooral ook minder romantiseert. Haar muziek doet denken aan artiesten als Paul Simon, Joni Mitchell of Janis Ian en ze heeft opgetreden met Joan Baez, die haar aan een groter publiek voorstelde. Baez en Williams namen samen *You're Aging Well* op, dat op Williams' eerste album staat, *The Honesty Room*. *You're Aging Well* is typisch Dar Williams - persoonlijk en poëtisch, de positie van vrouwen bekeken niet vanuit een ideologische invalshoek, maar vanuit het idee dat het eigen verhaal, de worsteling van het dagelijks leven belangrijk is voor gewone mensen en dus gehoord mag worden. Het is een feministische kritiek op de regels en tradities en het dagelijkse seksisme waar jonge vrouwen mee te maken hebben: 'Now when I was fifteen, oh, I knew it was over. The road to enchantment was not mine to take. 'Cause lower calf, upper arm should be half what they are. I was breaking the laws that the signmakers make, And all I could eat was the poisonous apple, And that's not a story I was meant to survive.'

Beauty Of The Rain

Op haar vijfde soloalbum, *Beauty Of The Rain*, is Williams volwassener en gelukkiger dan ooit. *The Honesty Room*, dat in 1995 verscheen, heeft beschrijvende liedjes en is een echte akoestische folkplaat. *Beauty Of The Rain* is niet akoestisch en niet beschrijvend, maar is onderzoekend en zit vol met popinvloeden. Het album verschijnt op het label Razor & Tie - de indie platenmaatschappij waar Williams vanaf het begin haar platen maakt ondanks verzoeken van de grote jongens om bij hen te tekenen.

Dar Williams noemt haar nieuwe album een verzameling liedjes over 'kleinere conversaties'. Waar *The Green World* uit 2000 (besproken in *Grenzeloos* nummer 58) beïnvloedt werd door het leven in een kleine stad en veel natuur in de omgeving, heeft *Beauty Of The Rain* zijn wortels in een grootstedelijke omgeving. Williams verhuisde in de tussenliggende periode dan ook van Massachusetts naar het cosmopolitische New York. Het verschil tussen de twee platen is een uitdrukking van deze 'migratie'. Het grote landschap, de velden en de hemel van Massachusetts tegenover het alledaagse en het urgente van de stad. De titelsong van *Beauty Of The Rain* is een voorbeeld van de 'kleinere conversaties' waarover Williams het heeft. Het nummer begint met een minimale suggestie van een relatie: 'And you know the light is fading all too soon. You're just two umbrellas one late afternoon, You don't know the next thing you will say. This is your favorite kind of day. It has no walls.' Maar, zoals in zoveel relaties, ligt de sleutel in verandering. Wat niet beweegt, heeft (nog) geen betekenis: 'It can't be all. The truth about the rain is how it falls, how it falls, how it falls.' Het is typisch Dar Williams om zo metaforisch te schrijven – haar werk is, net als op eerdere platen, op dit album buitengewoon ingewikkeld. Maar juist dat verklaart de aantrekkingskracht die ze uitoefent op jonge mensen. Williams is letterlijk en figuurlijk een alternatief voor het simplisme en de oppervlakkigheid dat een belangrijk deel van de commerciële popmuziek kenmerkt. Ze verbindt literaire verbeeldingskracht aan muziek en overbrugt de kloof tussen poëzie en populaire cultuur. Een groeiende groep jonge mensen op zoek naar een beetje diepgang smult er van. Het maakt Dar Williams tot een van de sleutelfiguren in de hedendaagse underground van Amerika.

Ani Difrancò

Dat laatste geldt in nog veel sterkere mate voor Ani Difrancó. Net als Dar Williams heeft Difrancó veel fans onder progressieve studenten en andere twintigers. Er zijn meer overeenkomsten – beide komen voort uit de folkrevival van de jaren negentig en zijn ze muzikaal vervolgens niet stil blijven staan. Beide zijn ze afkerig van de invloed van big business in de muziekindustrie en bewijzen ze succes te kunnen hebben door onafhankelijk te zijn. En allebei schrijven ze verdomd goede liedjes. Maar er zijn ook verschillen. Williams is rustiger, een beetje netter dan Difrancó. Ani Difrancó durft rauwer te zijn, ze vloekt en zingt over neuken – Dar Williams doet dat niet.

Als een razende reist Ani Difrancó de VS en de wereld over voor honderden optredens per jaar. Ieder jaar verschijnt ook nog eens een nieuw zelfgeproduceerd album op haar eigen label. En anders dan Williams – die ook uitgeproken links is – is de combinatie van muziek, onafhankelijkheid en radicaal politiek activisme het handelsmerk van Difrancó. Haar reactie op de gebeurtenissen van 11 september, het gedicht *Self Evident*, is daar een uitdrukkelijk voorbeeld van: *yes, the lessons are all around us and the truth is waiting there, so it's time to pick through the rubble, clean the streets and clear the air, get our government to pull its big dick out of the sand of someone else's desert, put it back in its pants and quit the hypocritical chants of freedom forever.*

De politiek heeft vanaf het eerste moment een grote rol gespeeld. In 1991 verscheen Difrancó's eerste studio-album, uitgebracht door haar toen nog kleine onafhankelijke bedrijfje dat in de laatste 12 jaar is uitgegroeid tot een bloeiend geheel dat ook andere onafhankelijke artiesten vertegenwoordigt. De eerste platen brachten Ani een groeiende groep fans die vooral kwamen voor de feministische boodschap en Difrancó's uitgesproken, militante seksuele politiek. Het bleek geen gemakkelijke groep om tevreden te stellen. Iedere stap en ieder woord van Difrancó werd langs de lesbisch-feministische meetlat gelegd. Toen ze haar huidige man huwde had ze het bij deze fans helemaal verpest - ze heulde met de vijand. De hardliners van het eerste begin vielen deels af, maar daarvoor in de plaats kwam een groeiende groep fans voor wie de muziek minstens even belangrijk was als de politiek. Dat heeft tot betere platen geleid, zonder dat Difrancó haar onafhankelijkheid en activisme opgaf. Ani Difrancó schuwt keiharde maatschappijkritiek niet – haar teksten zijn vlijmscherp, maar vaak ook uiterst persoonlijk en reflectief. De kracht van Difrancó's muziek is de combinatie van de prachtige liedjes die ze schrijft en de tomeloze energie die ze uitstraalt. Wie Ani Difrancó live heeft gezien weet hoe het werkt – er is geen ontkomen aan. Daar staat een van de grootste live-performers die er is en de rest van de wereld weet het niet.

Render en Evolve

Difrancó laat buitengewoon veel van zichzelf zien in de onder eigen beheer uitgebrachte film *Render: Spanning Time with Ani Difrancó*. De film, die verkrijgbaar is op DVD, bevat veel live-optredens, maar geeft ook wat inzicht in hoe Difrancó's nummers tot stand komen en waardoor ze worden geïnspireerd. We zien haar betrokkenheid bij de gemeenschap waarin ze woont – het stadje Buffalo, New York – dat ze de afgelopen jaren steeds verder het moeras van armoede, werkloosheid en verkrotting in heeft zien zakken. De (blanke) middenklasse loopt er weg. In het nummer *Subdivision* zingt ze: *'White people are so scared of black people, they bulldoze out to the country, and put up houses on little loop-dee-loop streets, and while America gets its heart cut right out of its chest, the Berlin wall still runs down main street, separating east side from west.'*

Difrancó heeft zich een heel eigen geluid eigen gemaakt, een individuele esthetiek zegt ze zelf, die haar muziek onvergelijkbaar maakt. Op haar nieuwste album, de opvolger van de live-plaat *So Much Shouting, So Much Laughter*, wordt dat nog eens duidelijk. Wie Difrancó niet kent zal aan *Evolve* moeten wennen. Het is misschien geen plaat om nieuwe fans mee te maken. Maar wie haar al een tijdje volgt, weet ondertussen waar ze met haar muziek naar toe wil. Dan is *Evolve* een fantastisch album. In het titelnummer krijgen we een glimp van wat er zoal in haar hoofd omgaat: *'The jet set won't abide by that pesky jet lag, and our lives boil down to an hour or two, when someone pulls a camera out of a bag, and I'm trying to evolve, I'm trying to evolve, I walk like I'm on a mission, cuz that's the way I groove, I got more and more to do, I got less and less to prove.'*

Feministische muziek, met het hoofd, uit het hart

Contributed by Paul Mepschen
maandag, 12 mei 2003 -

Dar Williams: <http://darwilliams.net> en darwilliams.com
Ani Difranco: <http://righteousbabe.com/ani>